

Dansk Handicapdag

Lørdag 16. marts 2012

Vi vil gerne bidrage, men vi vil *ikke* bedrages!

Men hvem er *vi*? Hvem er mennesker med funktionsnedsættelser?

Det mest præcise tal, vi kan finde frem, er Socialforskningsinstituttets jævnlige opgørelser, som viser, at lidt over en halv million mennesker i Danmark har en funktionsnedsættelse. Det er mennesker, som selv vurderer, at de har en funktionsnedsættelse og dermed har brug for støtte fra fællesskabet i en eller anden form. En halv million mennesker svarer til godt en tiendedel af befolkningen – og det er mange. Faktisk så mange, at det næsten ikke giver mening at tale om mennesker med funktionsnedsættelser, som en *særlig* gruppe. Mennesker med funktionsnedsættelser er en del af *hele samfundet* – vi findes blandt høj som lav og i alle aldre. Og dette livsvilkår rammer vilkårligt – og på hvilket som helst tidspunkt i livet.

Når det er svære tider, og det hele handler om økonomi, så er det fristende at putte mennesker ned i kasser, som man kan rykke rundt med og disponere over, så de store regnskaber kan gå op. Men fra Dansk Handicap Forbunds side vil vi erindre alle om, at det er et grundvilkår i vores samfund, at en tiendedel af befolkningen er ramt af udfordringer, som kræver fællesskabets støtte – og vi må acceptere, at fællesskabets støtte er en nødvendighed for, at denne gruppe borgere ikke bare kan leve med deres funktionsnedsættelse, men også at vi kan bidrage til samfundet. Det er nemt at side bag skriveborde og flytte rundt på hele befolkningsgrupper. Men vi vil gerne fortælle både politikere og borgere i Danmark, at blinde besparelser på handicapområdet er en dårlig medicin – for hvilket samfund har råd til at køre en tiendedel af befolkning ud på et sidespor?

Måske er det netop i krisetider, at vi skal huske på, at vi får forklaret, hvem vi er? Vi er jo ikke bare os, som sidder her i dag til Dansk Handicapdag, men derimod er vi et bredt udsnit af samfundet. Alle kan blive ramt af en funktionsnedsættelse – ja, selv dem, der udtænker de smarte besparelser og løsninger.

Løsninger, som skal redde en skrantende samfundsøkonomi, men som også får direkte og meget alvorlige følger i mange menneskers hverdag. Uanset om man er barn eller voksen, politiker, ansat i en kommune, privat virksomhed – om man er selvstændig, eller måske står uden for arbejdsmarkedet, så kan man blive ramt af de udfordringer, som en funktionsnedsættelse medfører. Kommer vi i den situation, vil vi opleve, at vi mister en del af vores selvstændighed og vores evne til at give det, der populært sagt kaldes 'en ekstra skalle eller 'at løfte i flok', den svækkes – og vi må affinde os med at skulle bede fællesskabet om den støtte, som gør, at vi kan fungere og bidrage ligesom vores familie, venner og kolleger.

I Dansk Handicap Forbund er vi flere, der gerne lægge hovedet på blokken og kommer med den påstand, at langt de fleste af os *har* lyst til at bidrage. Jeg tror, vi taler på de flestes vegne, når vi siger, at vi gerne vil, at der er brug for os, at vi kan gøre en forskel for andre – at vi kan levere noget til fællesskabet. Det er et helt grundlæggende menneskeligt træk – og det er også den oplevelse man får, når man bevæger sig rundt i forbundets lokalafdelinger.

Mødet med tillidsfolk og frivillige fra hele landet er meget livsbekræftende. Uanset hvor man kommer i landet, så er der i lokalafdelingerne utrættelige mennesker, som strækker sig enormt langt for at skabe trygge og meningsfulde sociale fællesskaber for mennesker med funktionsnedsættelser. Man tager sig af hinanden, hjælper og støtter – og frem for alt har man det rart med hinanden. En observation, som man kan blive særlig stolt af, er, når medlemmer, som umiddelbart har meget få kræfter og meget lidt overskud, alligevel kan give rigtigt meget til andre mennesker. Selv den mindste indsats kan have enorm stor betydning. Ved at være til stede – ved at tale med – og lytte til andre, både når det er alvorligt, og når man griner sammen, ja, så bidrager man til fællesskabet. Man gør en forskel for andre mennesker. Men man gør ikke bare en forskel – nej, man giver andre mennesker indhold i deres tilværelse og man medvirker til at få samfundet til at hænge sammen. Jeg tør slet ikke tænke på, hvordan vores samfund ville se ud, hvis ikke foreninger som vores var der. Så når man i medierne hører politikere og andre udtale sig om mennesker med handicap, som besværlige, omkostningstunge, passive, så harmonerer det ikke med det billede, vi har af vores medlemmer.

I Dansk Handicap Forbund ser vi noget andet. Vi ser en meget stor og betydningsfuld andel af befolkningen, som har masser at byde på og som allerede bidrager efter bedste evne. Mange af os bidrager på arbejdsmarkedet både i ordinær beskæftigelse, fleksjob eller job med løntilskud for førtidspensionister, og rigtig mange kæmper – desværre ofte forgæves – for at komme ud og få et job.

Herudover er der en meget stor gruppe, som betragtes som passive – alene fordi de står uden for arbejdsmarkedet. Det er en svær udfordring for os mennesker med funktionsnedsættelser, at arbejdsmarkedet tillægges så stor værdi, mens det, der foregår uden for i det civile samfund, ikke tæller på samme måde. Når man fremhæver det frivillige og det civile samfund, så er det ofte, fordi man vil have frivilligheden til at overtage funktioner og opgaver fra det offentlige. Ja, så sent som i denne uge havde social- og integrationsministeren indkaldt det civile samfunds organisationer til et dialogmøde om, hvordan det civile samfund kan komme til at spille en større rolle i fremtiden, så det fylder meget og det tages hele tiden frem, når debatten om for få penge og mange borgere med hjælpebehov raser.

I Dansk Handicap Forbund mener vi, at det er utroligt vigtigt, at vi får fremhævet og værdisat al den aktivitet, der allerede findes i det civile uden for arbejdsmarkedet. Den sort-hvide retorik, som omtaler dem, der går på arbejde som *aktive*, og dem, der står udenfor som *passive*, er, som vi ser det, *meget* forsimplet. For eksempel er der mange af jer, som er her i dag, ikke i arbejde, men det betyder jo ikke, at I sidder og triller tommelfingre – vel? I tilhører en gruppe, som er aktive på mange andre måder. Som organisation kan vi se, at en stor gruppe af dem, der står uden for arbejdsmarkedet *er* meget aktive. Selvfølgelig er det på forskellige niveauer, men humlen er, at rigtig mange er engagerede i foreninger og fællesskaber, som er afgørende for, at samfundet kan hænge sammen. Deres arbejde, aktiviteter og støtte til andre mennesker svarer til enorme summer, hvis man skulle gøre det op i penge. Men penge er ikke et godt værktøj til at værdisætte denne indsats. I stedet må vi sætte ord på og fortælle, at aktiviteterne (for eksempel i vores lokalafdelinger, regioner og specialkredse) spiller en afgørende rolle, når vi taler om livskvalitet, men også hvis samfundet som helhed skal være sammenhængende og inkluderende.

Foreningerne er ofte den borgerstyrede trædesten, som giver mennesker i en svær situation den støtte, der skal til, for at man får mod, viden og styrke til at bevæge sig videre ud i samfundet i andre sammenhænge.

Så når ministre og andre taler om, at det civile samfund skal spille en endnu større rolle, så skal vi huske dem på, hvor meget aktivitet der egentlig allerede foregår. Kun ved at have et tydeligt billede af, hvad der allerede foregår, kan man få en ide om, hvor organisationerne kan bidrage yderligere i fremtiden, og om det overhovedet er realistisk at flytte flere aktiviteter og ansvarsområder til det civile samfund. Lad os bruge et øjeblik på at erindre hinanden om alt det gode arbejde, vi allerede udfører.

Vi bidrager for eksempel:

- Ved at indsamle stor viden om vores medlemmers særlige behov. Og selvom vi i DHF har meget få ressourcer og ansatte, og størstedelen af arbejdet udføres af frivillige kræfter, så er fakta, at vi har 400 tillidsfolk og andre frivillige, som knokler for at samle viden og videreformidle den til det politiske system.

Og al denne specialviden bruger vi vedholdende til at skabe konstruktiv dialog med både myndigheder og politikere. Når vi indsamler viden, behandler den i vores politiske udvalg og sidenhen deler den med politikere og offentlige myndigheder, så *bidrager* vi til at skabe nye løsninger, som bygger på erfaringer fra det virkelige liv. Det er godt for medlemmerne, men så sandelig også for dem, som skal få systemet til at virke.

- Vi knokler også med at yde rådgivning og styrke vores netværk af bisiddere over hele landet. Det er en indsats, som ikke kun er til gavn for vores medlemmer, men også bidrager til at skabe et bedre samarbejde med kommunerne, fordi bisidderne arbejder for, at møderne bliver konstruktive og afvikles i en behagelig atmosfære for alle parter – det er godt for medlemmerne, men er også en klar fordel for kommunerne, som er pressede på både tid og økonomi. Vi er stolte af at have bisiddere over hele landet, som modtager uddannelse, sparring og supervision – og de arbejder med en seriøsitet, som gør, at myndighedspersoner anerkender vigtigheden og betydningen af vores tilbud.

- Vores tilgængelighedsuddannede tillidsfolk og frivillige kæmper sammen med vores tilgængelighedseksperter en utrættelig kamp for at skabe et mere tilgængeligt

samfund, og det er viden, som er til stor gavn for alle lige fra medlemmer til arkitekter, bygherrer og små håndværksmestre, som kan spare mange penge, hvis de fra begyndelsen udfører tingene korrekt, som beskrevet i loven, frem for efterfølgende at skulle bruge penge, tid og ærgrelser.

- I specialkredsene mødes man om særinteresser og her syder det også af aktivitet – for eksempel:

- når Forældre kredsen bygger stærke netværk for familier, hvor et af børnene har en funktionsnedsættelse. Netværk, hvor man får ny viden og indgår i fællesskaber med andre,

- når Ungdomskredsen arrangerer kurser og festarrangementer for unge med funktionsnedsættelser, -

- når Amputationskredsen sender kontaktpersoner ud til nyamputerede, som står i en svær livssituation og

- når RYK har en mentorordning til mennesker, som har fået en rygmarvsskade og har brug for støtte fra andre, som selv har været igennem et lignende forløb.

- Vi udfører som sagt også et unikt socialt arbejde i lokalafdelinger. Her er vi med til at skabe indhold, fællesskab og netværk blandt en masse mennesker, hvoraf nogle kan have svært ved at komme uden for eget hjem uden ekstra støtte, men her kan deltage i aktiviteter, som findes i deres lokalområde.

Disse fællesskaber er utroligt værdifulde for mennesker med funktionsnedsættelser, som har brug for et godt råd eller har brug for at tale med andre eller hygge sig i et fællesskab, hvor alle er velkomne. Og fællesskaberne i lokalafdelingerne skaber mange steder det lille ekstra frirum, som ingen kommune eller myndighed nogensinde vil kunne tilbyde.

- Vi er også aktive som frivillige i det øvrige foreningsliv. Det kan både være på det sociale område, men også i beboerforeninger, forældreråd, sportsforeninger og meget mere. Vores medlemmer er frivillige ligesom mange andre borgere, men mange af dem, som ikke er på arbejdsmarkedet, har engageret sig endnu mere og har fundet betydningsfulde frivilligjob, som har stor betydning for fællesskabet og andre mennesker, men også giver spændende indhold i hverdagen.

- Vi er også mange, som i gåseøjne 'vælger vores kampe med omhu', når vi er i forbindelse med de offentlige myndigheder. Medierne fremstiller ofte mennesker med funktionsnedsættelser som krævende og forkælede, men sandheden er faktisk for flertallet en helt anden. Når man drager rundt i landet og møder medlemmerne, så bliver man overrasket over, hvor mange der tager grundig stilling til, hvad der er absolut

mest nødvendigt at søge, og hvad der måske er mindre nødvendigt. Mange finder selv de kreative løsninger, og vi hører også ofte eksempler på, at medlemmer accepterer velbegrundede afslag fra kommunerne – uden at føre lange opslidende og omkostningstunge klagesager. Og medlemmerne er gode til at bruge vores rådgivere til at afgøre, hvornår det har et perspektiv at gå videre. Det fortæller os noget om, at vi har mange medlemmer, som forholder sig konstruktivt til deres situation, når de søger ydelser fra fællesskabet. Disse mennesker *bidrager*, og det er en fortælling, som desværre alt for sjældent kommer frem.

- Endelig bidrager vi ved at knokle i handicapråd og de lokale beskæftigelsesråd, hvor vores tillidsvalgte sidder med ved bordet sammen med lokalpolitikere og myndighedspersoner. Det er et stort arbejde, som kræver, at man sætter sig ind i komplicerede problemstillinger – og igen, så er det vores oplevelse, at vores repræsentanter, udover at tale vores målgruppes sag, også udviser samfundssind ved at være konstruktive og se handicapområdet i en større sammenhæng – sammen med de andre repræsentanter i rådene.

Endelig skal man huske på, at vi, ligesom alle andre borgere, er kæreste, ægtefæller, forældre, børn, venner, kolleger, forbrugere og kunder, som med hver vores unikke personlighed spiller en afgørende rolle for mange andre mennesker, fællesskaber og forretningsdrivende.

Omfattende nationale frivillighedsundersøgelser bekræfter den store aktivitet i det civile samfund, men størstedelen af disse indsatser tæller ikke, når samfundsøkonomien gøres op i tal og kolonner, og derfor overses de desværre. Og når der frivilligheden igen og igen udråbes som løsningen på alverdens problemer, så glemmer man at fortælle, at vi allerede i dag har et civilsamfund, som er *meget* aktivt, og som har afgørende betydning for samfundets sammenhængskraft.

Vi vil meget gerne sprede budskabet om, at vores indsats faktisk allerede er afgørende for, at samfundet hænger sammen. Ingen kan opgøre værdien af at drikke en kop kaffe med et andet medlem – ingen kan opgøre værdien af, at et menneske, som har mistet modet på tilværelsen, får ny energi ved at tale med andre i den samme livssituation – ingen kan gøre op, hvad organisationernes vidensdeling og støtte til mennesker betyder for samfundsøkonomien.

De økonomiske kalkuler kan muligvis få budgetter til at balancere og regnskaber til at stemme, men de siger intet om, i hvor høj grad et samfund er sammenhængende og trygt.

Derfor er det på en dag som i dag vigtigt at erindre alle om, hvor stor betydning vores arbejde allerede har – og fortælle verden, *at vi bidrager!*

Men vi vil også gerne sige noget andet – for vi er ansvarlige borgere – og med vores gode erfaringer vil vi gerne sætte endnu mere i spil. Vi vil gerne være med til at præge og udvikle samfundet på en måde, så det kan blive endnu mere sammenhængende og bæredygtigt, end det er i dag.

Lad mig give nogle eksempler på vores bidrag og forslag til, hvor vi kan bidrage endnu mere, og lad politikere og myndigheder betragte det som en fremstrakt hånd fra os...

Fremover kan vi bidrage endnu mere ved at:

- Bringe vores viden i spil, som et alternativ til den blinde grønthøstermetode, hvor man sparer lige meget over det hele. Der ligger utrolig meget viden i handicaporganisationerne. Vi kender medlemmerne og vi ved, hvilke indsatser der virker. Denne viden kan bruges til at skabe tilbud og løsninger, der virker bedre og anvender midlerne langt mere effektivt. Det betaler sig at investere rigtigt fra starten og her er der et stort potentiale for at udvikle området.

- Vi vil også gerne tage del i den sociale innovation, som mange offentlige myndigheder begynder at interessere sig for. Dygtige kommunale medarbejdere kan skabe nye spændende løsninger, hvor man for de samme midler kan sikre bedre tilbud til gavn for borgerne. Men social innovation kræver viden om den målgruppe, man har med at gøre – og her er det afgørende at invitere os med. Det er en del af det civile samfunds DNA at tænke innovativt. Det har vi gjort i mange år og vi vil gerne være med, når kommunerne arbejder seriøst med social innovation på handicapområdet. Se os som innovationspartnere i stedet for modstandere.

- Vi vil fortsætte med at dygtiggøre og udbygge vores frivilligkorps, så vi kan være en kompetent sparringspartner for de offentlige myndigheder, fordi vi ved, at vi kan være et stærkt bindeled imellem borger og myndighed, og vi vil arbejde for, at vores frivillige bliver uddannede endnu mere, end de er i dag, så de bliver bedre og bedre til at støtte og styrke andre mennesker i at kunne håndtere egen livssituation.

- Vi vil bygge flere og stærkere fællesskaber, der hvor mennesker med funktionsnedsættelser står alene og har brug for medmenneskelighed og støtte fra andre mennesker.

- Vi vil meget gerne inddrages mere i beslutningsprocessen, når vores sager afgøres, for det er vores erfaring, at vores medlemmer faktisk er meget konstruktive, når det handler om at vurdere, hvad der er nødvendigt og hvad der er mindre nødvendigt. Men det kræver, at vi inddrages, og at vi sammen med myndigheden kan planlægge og se fremad i trygge rammer. Og det kræver, at man tør se på indsatserne som investeringer og vurdere deres effekt – set over et livsforløb.

Kort sagt så vil vi i de kommende år kæmpe for at gøre endnu mere af det, vi i forvejen er gode til. Og det vil vi gøre, fordi også vi har en interesse i, at samfundet udvikler sig og klarer sig godt igennem krisetiderne. Vi er helt og aldeles afhængige af fællesskabet støtte, og er den der, vil vi gøre vores yderste til at hjælpe med at skabe et sammenhængende samfund til glæde for alle – også for dem, som ikke har en funktionsnedsættelse.

Nogen gange kan man ikke se skoven for bare træer. Det er derfor, vi råber højt på en dag som i dag. Og budskabet er: Hallo – vi er lige her! Vi udgør en stor del af befolkningen og dermed er vi en afgørende del af løsningen!

Vi vil gerne væk fra mudderkastningen og skyttegravskrigen og i stedet se udviklingen af samfundet som et fælles projekt, som inddrager alle borgere og alle samfundets sektorer.

Det er et fælles projekt, som vi gerne vil bidrage til – *men* vi vil ikke bedrages! Og der er nogle grundlæggende ting, som er nødt til at være i orden, hvis vi fortsat skal være aktive borgere og hvis det fællesprojekt skal kunne lykkes:

- For det første beder vi om ærlighed, gennemsigtighed og reel inddragelse.

- For det andet beder vi om, at samfundet anerkender, at kompensationen er en afgørende forudsætning for, at vi kan levere noget. Hvis man fortsætter med blindt at skrue ned på servicestandarder og presse retspraksis, så rammer det de allersvageste hårdest – og de allersvageste er dem, som ikke har penge til at betale sig ud af problemerne eller måske står uden pårørende. Det nuværende pres på handicapområdet har en negativ social slagside og er hamrende uværdigt. Samfundets fælles forpligtelse til at sikre kompensation, for eksempel gennem personlig og praktisk hjælp, hjælpeordninger, ledsagelse, transport, hjælpemidler og meget mere, kan aldrig erstattes af vilkårlige frivillighedsprojekter. Vi skal fortsat sikre, at alle, som har en funktionsnedsættelse, bliver kompenseret for den, og der skal være sikkerhed for, at der tages hånd om de allersvageste. Det er forudsætningen for, at vi *kan* bidrage og få udviklet samfundet på en positiv måde, hvor vi får mere for pengene til gavn for alle parter.

I Dansk Handicap Forbund vil vi meget gerne være med til at udvikle samfundet og være aktive samfundsborgere,

men hvis det sker på bekostning af den grundlæggende kompensation, så trues det fælles projekt, og så bliver vores bidrag overskygget af et bedrag, for det vil være det samme som at hive gulvtæppet væk under den del af befolkningen, som har en funktionsnedsættelse. Det *kan* og *vil* vi ikke acceptere!

Spørgsmålet er, om vi på tværs af offentlig, privat og civil sektor tør se udviklingen af samfundet som et fælles projekt? Som ikke er en afvikling, men derimod en udvikling af de tilbud vi har i dag – suppleret af et stærkt og sammenhængende civilsamfund. Hvis vi tør, så tror vi på, vi når meget langt.

Vi rækker hånden frem – vi vil gerne udvikling – og vi er med et meget langt stykke af vejen, men tilliden skal gå to veje. Derfor skal vi alle sprede budskabet, hvor vi kommer frem, at vi i Dansk Handicap Forbund er klar til at udvikle samfundet på visse grundlæggende betingelser.

Vi *vil* gerne bidrage, men vi vil *ikke* bedrages.

I ønskes alle en rigtig god handicapdag!